

<p>Prenumerationspris $\frac{1}{1}$ år Kr. 2:— $\frac{1}{2}$ " " 1:—</p>	<p>Utgiven av Svenska Folkförbundet. Redaktör: Andreas Stahl, Riddaregatan 3, Reval.</p>	<p>Utlandet: $\frac{1}{1}$ år Kr. 3:— $\frac{1}{2}$ " " 1:50</p>
--	--	--

Luftskeppet „Graf Zepelin“ över huvudstaden.

För någon tid sedan gick genom pressen ett meddelande, att den tyska luftjätten „Graf Zepelin“ skulle företaga en rundresa kring Östersjön och därvid även flyga över Reval. Så småningom sjönk allt detta i glömska, och Zepelinen väntade lungt på bättre väderleksförhållanden, som det hette.

För några dagar sedan lät emellertid Zeppelin-ryktet åter höra av sig, men denna gång blev det allvar av det. Nu gällde det naturligtvis att få reda på den tidpunkt, då den celebre gästen skulle anlända till Reval. Redan på onsdagsmorgon tidigt kunde man iaktta en och annan person, som kastade förstulna blickar upp mot skyn, ty man visste i allmänhet att Zeppelinaren skulle komma luftvägen. Tidningsredaktionerna, som stodo i ständig trådförbindelse med de orter flygaren passerade kunde ge något så när säkra uppgifter om tiden för flygarnas ankomst. Dessutom stodo landets radiostationer i ständig kontakt med luftjätten under dess flykt.

Ju längre tiden skred mot midnatten desto nervösare blevo människorna, ty alla ville ha åtminstone något så när dräglig utsikt. Hustaken anlätades flitigt för detta ändamål, t. o. m. ändarna av skorstenpiporna voro bemannade, så att man vid första ögonkastet nödgades antaga att alla dessa skorstenar liksom på kommando hade sotat igen sig och tarvade omedelbart ingrepp av vederbörande fackmän. Ett par tanter, i vilkas närhet undertecknad råkade uppehålla sig, funno det vara nödvändigare att ägna

hela sin uppmärksamhet åt ett par skorstensakrobater, varvid vederbörandes i ögonenfallande anlag för akrobatik flitigt diskuterades. Den utsatta tiden var inne, kl. 12.30, och några minuter därefter hördes ett dovt brummande, som tillväxte med „kvadraten på avståndet“ såsom några i flygteknik förmodligen väl bevandrade uttryckte sig. I samma ögonblick uppdök zeppelinarens jättekropp bakom „Långa Herman“ och passerade över slottet för att strax därpå vända och kretsas över staden icke mindre tre varv. Hela proceduren räckte nära på en halvtimme. Några minuter över kl. 13 sattes kurs på H:fors dit flygaren beräknades anlända något över kl. 15.

Man måste förvåna sig över Zeppelinarens majestätiska rörelser. Trots storleken vände den sig elegant och tämligen snabbt, om man tar den låga farten i betraktande som den rörde sig med, när den kretsade över staden. Höjden kunde uppskattas till c: 400—500 meter.

Det är svårt att jämföra en dylik luftjätte med mera vanligare företeelser. Man ser i den t. ex. ett fruktansvärt slagskepp. Några sekunder senare upptäcker man en jättestor fisk, som rör sig makligt och elegant i kristallklart vatten. Men hur som helst en sak kan man inte undgå att lägga märke till, nämligen att den är ett „bräckligt käril.“ Man kunde t. ex. tydligt se, hur höljet fladdrade för vinden. Det var meningen att „Graf Zeppelin“ skulle landa i H:fors, men till slut torde betänkligheter ha uppstått och man beslöt strax sätta kurs på Stockholm. *Observator.*

För en vecka sedan avhölls en större militärmanöver i närheten av Dorpat, vari trupper från samtliga vapenslag deltog. „Kriget“ torde ha avlöpt efter beräkning och resultatet anses vara tillfredsställande. Vid manövrerna befunno sig också representanter för grannländernas militär.

Herr redaktör!

Undertecknad anhåller om plats i Eder v. tidning för följande:

I senaste nummer av Kustbon var införd en annons, som kungjorde, att Birkas jordbruks- och folkhögskola den 15 okt. börjar sin elvte årskurs. Anmälningar till kursen ha ingått både före och efter annonseringen. Kursen är så gott som fullsatt, när det gäller flickor. Däremot ha blott ett fåtal pojkar anmälts.

Alltifrån den tid Birkas började sin verksamhet, tycks skolan anlitas föga av den manliga ungdomen.

Från jordbruksministeriets sida har man haft sin uppmärksamhet riktad på detta förhållande. Inspektören för landets lantbrukskolor har uttalat den åsikten, att det vore bäst att göra om skolan till en hushållsskola. Sålunda skulle de unga männen inte vidare få tillfälle att besöka Birkas.

Under instundande läsår skall Birkas dock arbeta i det närmaste enligt gammal, känd plan. Om även detta år gossarnas antal blir alltför ringa riskera vi att få statsanslaget indraget, utan vilket Birkas icke kan drivas såsom en undervisningsanstalt för såväl gossar som flickor.

Undertecknad torde ej vara ensam om den uppfattningen, att det vore ödesdigert, om hösten 1931 Birkas portar skulle vara tillslutna för alla unga män.

Ännu återstå några veckor, innan kursen börjar. Nu ställes frågan: önskar man i de estlandssvenska hemmen, att Birkas, såsom dess grundare ansett, skall tjäna gossar och flickor eller vill man ge rätt åt den förmodan, att endast flickor har intresse, för vad skolan har att bjuda.

Om, såsom jag hoppas och tror, det förra är fallet så avges svaret i form av en talrik tillslutning av gossar till kursen.

Undertecknad är ännu för litet förtrogen med förhållandena för att kunna avgöra, vad som är orsaken till, att den kvinnlige ungdomen har så mycket större intresse för Birkas än vad fallet är med den manliga. Vad jag med säkerhet vågar påstå, är att det för bygden och därmed för de enskilda vore till stor fördel, om ett större antal jordbrukare ginge till sitt kall med åtminstone den lilla utbildning av teoretisk art, som Birkas ger.

De rön, man gör i praktiken, bli till större nytta i kommande gärning, om den praktiske jordbrukaren har lärt en smula i sitt yrke.

Det finns många detaljer inom jordbruket på de av svenskarna brukade öarna och kusterna, som skulle fara väl av att med försiktighet och med hänsyn till kostnaderna moderniseras en del.

Både i Estlands övriga bygder och i övriga länder runt Östersjön, där klimat och jordmån stå svenskbygdens nära har man med fördel gått andra vägar än den som ännu beträdes av härvarande jordbrukare.

Jag anser, att man gör orätt mot de svenska ynglingarna, om man ej låter dem komma i tillfälle att studera sitt yrke. Birkas vill göra sitt bästa för att låta eleverna få inblick i jordbruksmetoder, som på andra håll visat sig mera lönande samt de förhållanden i växternas och djurens liv och i jord och gödsel, som man bör känna för att kunna bilda sig en självständig uppfattning om i vilka fall hemmets jordbruksförhållanden äro de bästa möjliga eller i vilka fall de böra utvecklas för att ge bättre lön för nedlagd möda.

Det är en ansvarsfull uppgift att bruka sina fäders jord. Vi få ej stå stilla. Vt få ej låta de estniska grannarna marschera ifrån oss med sitt jordbruks utveckling. Svenskarna få ej ses över axeln och betraktas som efterblivna. Det är synd, att ej användas de möjligheter till förkovran, som finnas.

Kunskap är makt. Vår skola bjuder kunskap i jordbruket men dessutom även i allmänbildande ämnen. Vår skola är den punkt, där estlandssvensk ungdom kommer i kontakt med stamfrändernas kultur i Sverige och andra områdens.

Ny kurs börjar den 15 okt. Anmälningar av gossar äro som nämnts så fåtaliga, att hela den manliga kursens vara eller icke vara är ifrågasatt. Från skolans styrelse och lärare kommer allt, som är inom möjligheternas gräns, att göras för att bereda behövande elever ekonomisk hjälp och alla elever så stor trevnad och nytta som möjligt.

Undervisningstimmarna bli i år något olika än förr, men skillnaden är ej avsevärd.

Ansökan om inträde samt om ekonomiskt understöd ställes till undertecknad.

Birkas i sept. 1930.

Nils Danell.

Nationalkampen.

Vi leva i ett fritt land. Våra rättigheter stadfästes redan, då Estland blev självständigt. Många anse därför, att den nationella kampen är avslutad, men så är tyvärr icke fallet. En vaken svensk får då och då se åtgärder, som visserligen vidtagas med försiktighet, men genom vilka man dock vill kränka svenskarnas rätt. Särskilt är detta fallet på Nuckö, där man på sista tiden verkligen visat oss oförståelse — nästan fiendlighet, och myndigheter i Hapsal ha gjort och göra fortfarande sitt till för att förvärva tillståndet, som redan nu är kritiskt. Det är i huvudsak skolorna, som man vill komma åt, ty just därigenom kan man mest skada det svenska elementet. Så har man i Sutlep valt till lärare en person, som icke förstår ett ord svenska ehuru skolan där är tvåspråkig. Den estniska majoriteten har förklarat, att de svenska barnen också måte läsa alla ämnen på estniska. Huru långt vill man gå

egentligen? Estland har väl också en grundlag. Det börjar osa ryskt! Få ej barnen mera undervisning på modersmålet? Det är ju självklart, att Skolstyrelsen i Hapsal var ytterst belåten med saken och registrerade nämnda lärare inom 3—4 dagar — trots att protest ingått. I annat fall brukar en dylik registrering räcka minst en månad. Den vackra drömmen torde dock gå om intet, ty man skiljer troligtvis ester och svenskar åt. Förövrigt äro de blandspråkiga skolorna ett nödvändigt ont, som nucköborna måste dras med. I Paschleps nya skola har man redan skilt svenskar och ester åt, och så borde det bli överallt, om också svenska skola erhålla fullständig undervisning på modersmålet.

Till lärare vid sistnämnda skolas svenska klasser har man bland annat valt hr. T. Gårdström från Vormsö, vilket ju är mera än rättvist, då även de estniska lärarna äro kompetensberättigade. Wiks skolstyrelse försöker på ett häpnadsväckande sätt motarbeta alla friskare vindar i de svenska folkskolorna.

Paschlepsborna vilja själva ha lärare, som behärska bägge språken, men Skolstyrelsen har utnämnt en lärare, som icke alls kan svenska, ehuru kommunen då redan hade utlyst val. Kommunalfullmäktige ha därför protesterat. Till råga på allt har man i Hapsal påstått, att svenska lärare, som slutat seminari er i utlandet, blott ha folkskolebildning. Förövrigt utföllo ej valen alls till kommunens belåtenhet, tack vare ett fullt undermineringsarbete, som bedrivits och som skadat såväl ester som svenskar. Lärarna få ju ständigt stå mellan tvenne eldar, och veta ej alltid själva, vad de äro och vad de göra, men man förstår väl deras svåra ställning. Surdegen skall i alla fall rensas bort och lika rätt måste tillkomma båda parterna. Sin nation skall man våga bekänna inför alla, ty det väcker aktning också hos främmande folk. Med kryperi sjunker man snart i allas aktning — det är ett känt faktum.

Därför böra nuckösvenskarna stå på sin vakt, ty det är genom skolan, som kulturarvet skall räddas åt kommande släktled. Äro vi emellertid likgiltiga och nöjda med godtyckliga ingrepp, då ha

vi somnat på vår post, och vi skola förgäves vänta på bättre tider. — Svenskar, varthän skall det bära? —

„Vaknen alla, höjen eder, fädernas budskap i bringen till [söner, till lyssnande tid!“

Den 28 innevarande september kl. 2 e. m, talar riksdagsm. hr. Mattias Westerbloom i Bergsby folkskola om det nuvarande politiska läget.

Birkas folkhög — och jordbruksskola 10 år.

Tio år ha gått, sedan Birkas första gången öppnade sina portar för kunskapsörstörande estlands-svenska ungdomar. Under den tilländalupna tiden ha vi kunnat glädjas åt vunna framgångar både i yttre och inre avseende. Hur såg det ut på Birkas, då S. O. V. erhöll den gamla herrgårdsbyggnaden för skolans räkning? Allt var förfallet. Nu är allt i vida bättre skick: byggnader, åkrar och ängar se välvärdade ut, och den moderna ladugården såväl som hela skolan är en god förebild för vårt svenska folk. Att Birkas också redan hunnit påverka sin omgivning, kan märkas. Litet varstans på Nuckö och Vormsö har man gjort förbättringar på jordbrukets område. Skolan har vidare skapat en vaknare ungdom, och bättre hoppas vi att det blir med tiden. Vi hoppas också, att pojkarna allt mera börja intressera sig för skolan. Hittills ha flickorna varit mera intresserade: $\frac{2}{3}$ av eleverna ha utgjorts av flickor, vilket gör att Jordbruksministeriet redan i år kommit med förslag att ändra skolan till hushållsskola.

Den 15 oktober börjar skolan sitt läsår. Då har Birkas som skola existerat i 10 år. Denna dag borde firas av bygdens ungdom och av alla Birkas vänner på ett värdigt sätt.

MEDDELANDE.

Utförandet av anläggningen för centralvärme i Svenska S:t Mikael kyrkan i Reval har fördröjts på grund av att vederbörande ha funnit det vara nödvändigt att sorgfälligt pröva alla förhållanden omständigheter. Planen som i början ansågs vara mycket lätt att utföra, har vid ingående undersökning av kyrkans konstruktion på stött betydande byggnads-

tekniska svårigheter, som numera äro undanröjda. Projekten äro nu färdiga att för byggnadsstyrelsen framläggas i och för stadfästande.

Byggnadsarbetena kunna påbörjas, om intet oförutsett inträffar antagligen efter ett par veckor, vilket härmed församlingen till kännedom meddelas.

Å kyrkorådets vägnar.
A. Stahl.

Kronstadflottans manöver.

Kronstadflottan har åter varit ute på manöver i Finska vikens östra del. Manövrerna äro numera avslutade och ha, enligt Pravda, avsett att utröna Kronstadts försvarsförmåga. Provet skall ha utfallit till belåtenhet.

Den 19 september attackerades fästningen från sjösidan med grovt dreadnoughtartilleri samtidigt med att en flottilj aeroplan nedkastade gas- och andra bomber över fästningen och staden. Efter en flera timmars hård strid lyckades fästningsartilleriet i förening med på de i Kronstadts hamn liggande krigsfartygen avslå den fiendliga attacken.

Socketodlingen i Ukraina.

Moskvatidningarna meddela från Charkov, att sockerkampanjen i Ukraina hotar att totalt misslyckas. Av de 60 fabriker, som planeradt skulle ha igångsatts till den 10 september, ha endast tre öppnats, och av Ukrainas inalles till 135 uppgående sockerfabriker äro f. n. endast 8 i gång. Inköp och framforsling av sockerbetor till fabriker gå mycket dåligt — hittills ha endast 20 proc. av leveranserna genomförts.

4,000 omkomna i Santo Domingo, Väst Indien.

Alltjämt framdragas lik ur ruinerna efter de sammanstörtade husen. Den läkare, som förestår sanitetsväsendet, uppskattar antalet omkomna i staden till 4,000, eventuellt ännu flere. Av de 10,000 byggnaderna stå endast 400 kvar. Ma har måst börja uppföra ett stort provisoriskt sjukhus. De materiella skadorna beräknas nu till c:a 50 miljoner dollar.

Även staden San Louis uppgives ha blivit fullständigt förstörd. Flodvåg vräkte upp likkistor ur gravarna. En amerikansk marinflygare, som avlagt ett besök över den katastrofdrabbade staden, berättar, hur

han sett liken staplas ihop i högar på intill femtio lik. Från luften liknar Santo Domingo en stad av leksakshus, som av en jättehand välts över ända. Den mest ohyggliga synen mötte flygaren, då han for över stadens kyrkogård. Kistor och lik lägo här huller om buller i ett upplöst moras.

Medan cyklonen rasade hade en flodvåg med oerhörd kraft sköljt in över land. Träd och buskar ryckts upp med rötterna, och kistorna vräktes upp från gravarna. På gatorna irrade halvt vanvettiga män och kvinnor, endast iförda det allra nödvändigaste i klädvåg. Deras hem ha lagts i ruiner, deras ägodelar ha spolierats och alla ha förlorat släktingar och vänner.

Den här skosmörjan kan jag verkligen rekommendera. Vill frun ha en riktig smörja, så köp den.

Jag vet inte hur det kommer sig, men jag är mycket känslig och tar ofta åt mig saker, som aldrig varit ämnade åt mig.

Det är farligt det, du. Jag känner en som fick sex månader för samma sak.

Jag tror att fru Svensons man håller på att drunkna.

Så hemskt, om hon skulle bli änka innan hon hunnit bli skild.

En begravningsentreprenör lät på sin skylt måla med stora bokstäver:

Varför leva och vara olycklig, när du kan få en snygg och bra begravning för 50 kr?

Radiosamtalen över Atlanten bli uppsnappade. Tidningar i New York göra gällande, att med hjälp av radiotelefoni förda viktiga affärssamtal mellan Förenta staterna och Europa systematiskt avlyssnas av en liga av tjuvlyssnare, vilka sedan sälja uppsnappade affärshemligheter till de samtalandes konkurrenter. Ligan anses ha sitt högkvarter i England, men alla försök att komma den på spåren ha varit förgäves.

Stormen har avbrutit trafiken England-Frankrike. Stormen vid franska kusten rasade enligt senaste telegram från Paris med oförminskad styrka på söndagen. Sjö- och luftfartsförbindelserna på England måste avbrytas, och 15 oceanångare vänta i Cherbourg och Brest på bättre väder. Ett flertal fiskebåtar har förlist

under stormen och deras besättning omkommit. Från London telegraferas, att talrika ångare i Kanalen utsänt nödsignaler, och flera ångare ha strandat. Vindstyrkan uppmättes tidvis till 10 mil i timmen.

I ett telegram från Paris meddelas kompletterande detaljer:

Vid ön Quessant ha tre fiskebåtar strandat på klipporna och gått under med man och allt. Utanför Douarne ha två fiskebå-

tar gått under, varvid besättningarna omkommit. I Casablancas hamn kunde en fiskeångare ej klara inloppet utan rände upp på klipporna, varvid 5 man av besättningen drunknade, medan de övriga med svårighet kunde räddas.

I trakten av Le Havre har en väldig flodvåg förstört stranden. En skeppsgosse dödades av en ställina som brast. En matros från en engelsk ångare har bortförts av en våg.

Från Boulogne meddelas att en livräddningsbåt räddat två man av besättningen på en holländsk ångare som gått till botten med fyra man.

Utanför Brest påträffades den grekiska ångaren Theodoros Bulgaris, som övergivits av sin besättning och kommit i drift. En bogserbåt har till Brest infört den italienska lastångaren Uvivaldi, som lidit haveri utanför Ouessant.

Första inhemska Försäkrings-Aktiebolaget EESTILLOYD

grundat år 1919

Reval, Långgatan (Pikk) 11. Tel. 6-24 & 17-03

LIV-,

BRAND-,

OLYCKSFALLS-,

INBROTTS-,

GLAS- &

TRANSPORTFÖRSÄKRING

De av bolaget hittills utbetalade skadesummorna överstiga

hundraåttio miljoner cent.

Ett bevis för till vilken oskattbar nytta försäkring är, därför

Försäkra Edert liv och Eder

egendom, medan tid är!

HANSA

STOCKHOLM

Aktiekapital och reservfond

Kr. 6.000.000

FÖRSÄKRING

Avdelningskontor i Reval:
S. Karja 7.

Reserverad annonsplats

Bierstugan i

Spångbacken, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade maltdrycker.

Vid besök i Norrtälje rekommenderas

Stadshotellet

Innehavare Direktör B. O. Lagermark
Musik under sommarmånaderna.

Kinna.

Fredriksson & Abrahamsson, Kinna

Tillverkar och försäljer:

GARDINER, BOMULLS-, YLLE- & LIN-
NEVÄVNADER samt YLLETRIKÅ

RESTAURANT D A M B E R G

MATSALEN I TR. STOCKHOLM. REKOMMEN-
DERAS

Beställningar av bord N. 12911. N. 6285.

EGONLINEN uppehåller regelbunden trafik
Göteborg med alla mellanliggande svenska
hamnar till KARLSKRONA—DANZIG—LIBAU
—RIGA—REVAL—HÄLSINGFORS.

STADSHOTELLET HEDEMORA

Rekommenderas. Modernt

Hotell & Restaurang.

Fullständiga rättigheter Tel. Namnanrop

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkargatan 17.
NORRKÖPING

REKOMMENDERAS.

„Besök Borås“

Vildskinn

Räv, Utter, Mård, Hermelln.
Ekorre, Hare och Kanin upp-
köpas till allra högsta pris.
Vi betala högsta priser, då skinnen huvudsak-
ligen äro för egen fabrikation. Prislista sändes
mot porto.

FOUGSTEDTS PÄLSVARUFABRIK Malmö 4

PEHR NILSSON

Byggnadsentreprenör, Stockholm
Husbyggnader — Repartitioner

Tel. 6803 Eriksbergsgatan 16 Tel. Norr 6803.
Nybyggvägen 77 Tel. Vasat4577

Lysning den 21 sept.

Nils Danell

Ingeborg Pöhl

*Uigsel i Revals svenska kyrka
d. 3 okt. kl. 5 e. m.*

RESEFFEKTAFFÄREN VÄSKAN

Kungsgatan 23

STOCKHOLM

„Besök Katrineholm“

Hamnrestauranten Motala

Belägen vid hamnen.

Fullständig servering. Gott bord.

Billiga priser.

Restaurant Runan

Sundsvalls popu
lära restaurant

HEMTREVLIG FESTVÄNING

Förträfflig mat.

Billigaste priser

Mc CORMICK-DEERING INTERNATIONAL

LANTBRUKSMASKINER

BRUKET BÄST - I LÄNGDEN BILLIGAST

BEGÅR KATALOGER!

AKTIEBOLAGET

INTERNATIONAL HARVESTER Co.

NORRKÖPING -- MALMÖ

Jönköpings stads och läns sparbank

Stiftad 1831.

Huvudkontor i JÖNKÖPING. Avdelningskontor
Jönköping, Huskvarna, Norrahammar, Små-
lands Taberg.

HOLMBLOMS

KAPPOR, DRÄKTER

NORRMALMSTORG

Tel. N. 561 STOCKHOLM Rikst. 9255